

Eurooppa-neuvosto 9.12.2011

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Herman Van Rompuy on kutsunut koolle Eurooppa-neuvoston kokouksen Brysseliin 9.12.2011.

Kokouksessa käsitellään lokakuun Eurooppa-neuvoston mandaatin pohjalta Van Rompuyn laatimia ehdotuksia, joiden avulla vahvistettaisiin talous- ja rahaunionia. Samalla on tarkoitus keskustella mahdollisista rajatuista perussopimusmuutoksista tai vastaavista järjestelyistä.

Eurooppa-neuvosto käsittelee myös joitakin keskeisiä kasvualoja koskevia aiheita ja ottaa huomioon komission marraskuussa 2011 antaman vuotuisen kasvuselvityksen. Eurooppa-neuvosto ottaa tiedoksi valtiovarainministereiden raportin veropolitiikan koordinaatiosta.

Kokouksessa on tarkoitus tehdä päätökset Montenegron jäsenyysneuvottelujen avaamisesta ja Serbian mahdollisesta ehdokasmaa-asemasta. Schengenin laajentuminen nousee myös asialistalle. Eurooppa-neuvosto vahvistanee ulkoasiainneuvoston päätelmät Iranista.

Eurooppa-neuvoston kokous järjestetään Brysselissä 9. joulukuuta 2011. Eurooppa-neuvostoa edeltävänä päivänä 8. joulukuuta pidetään erillinen päämiesillallinen. Kokouksen aluksi järjestetään Kroatian liittymissopimuksen allekirjoitusseremonia.

Kokouksessa ja illallisella käsitellään lokakuun Eurooppa-neuvoston mandaatin pohjalta Van Rompuyn yhteistyössä komission puheenjohtaja Barroson ja euroryhmän puheenjohtaja Junckerin kanssa laatimia ehdotuksia, joiden avulla vahvistettaisiin talous- ja rahaunionia parantamalla talouskuria ja syventämällä euroalueen integraatiota, ml. mahdolliset rajatut perussopimusmuutokset.

Päätelmäkeskustelun yhteydessä Eurooppa-neuvosto käsittelee joitakin keskeisiä kasvualoja koskevia aiheita ja tulee ottamaan huomioon komission marraskuussa 2011 antaman vuotuisen kasvuselvityksen. Eurooppa-neuvosto ottaa tiedoksi myös valtiovarainministereiden raportin veropolitiikan koordinoitua koskevissa keskusteluissa saavutetusta edistyksestä.

Energiaosuudessa Eurooppa-neuvoston on tarkoitus tarkastella helmikuun 2011 Eurooppa-neuvostossa määrittelemien suuntaviivojen toteutumista. Muissa asioissa Eurooppa-neuvosto päättää mahdollisesti Serbian ehdokasmaa-asemasta ja jäsenyysneuvottelujen avaamisesta Montenegron kanssa. Eurooppa-neuvosto palanee myös Schengen alueen laajentumiseen lokakuun 2011 Eurooppa-neuvoston pöytäkirjaan liitetyn julistuksen pohjalta. Eurooppa-neuvosto vahvistanee ulkoasiainneuvoston päätelmät Iranista. Eurooppa-neuvosto huomioi myös puheenjohtajamaan edistymisraportin monivuotisista rahoituskehyksistä.

Kasvualat

Eurooppa-neuvosto käy keskustelua taloustilanteesta sekä palaa kesäkuun ja lokakuun 2011 Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti joihinkin keskeisiä kasvualoja koskeviin aiheisiin. Kokouksessa vahvistetaan lokakuun kokouksessa päätetty nopea eteneminen eräiden todennäköisimmin kasvua ja työllisyyttä luovien lainsäädäntöhankkeiden osalta.

Eurooppa-neuvosto tulee ottamaan joulukuun kokouksessa huomioon myös komission 23.11.2011 antaman vuotuisen kasvuselvityksen, joka aloittaa uuden eurooppalaisen talouden ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto käy kasvuselvityksen pohjalta varsinaisen keskustelun maaliskuun 2012 kokouksessaan. Euro Plus -sopimukseen kuuluvat maat uudistavat kokouksessa sitoutumisensa sopimukseen ja siihen liittyvien kansallisten sitoumusten toimeenpanoon. Sitoumuksia tullaan tarkastelemaan syvällisemmin maaliskuun 2012 Eurooppa-neuvostossa keskittyen kilpailukykyyn, verotukseen ja työllisyyteen.

Kasvun, kilpailukykyyn ja työllisyyden kannalta on keskeistä panostaa erityisesti niihin sisämarkkinoiden sektoreihin, joissa on suurin kasvupotentiaali kuten digitaaliset sisämarkkinat. Suomi katsoo, että komission on oltava valmis tekemään aloitteita myös sektoreilla, jotka ovat poliittisesti haastavia ja teknisesti vaikeita. Suomi pitää tärkeänä, että edetään nopeasti) lokakuun kokouksessa vahvistettujen kasvua ja työllisyyttä luovien lainsäädäntöhankkeiden osalta.

On tärkeää, että nyt käynnistynyt uusi eurooppalainen ohjausjakso ml. Euro Plus on vahvempi kuin ensimmäinen, jossa jäsenmaiden sitoutumisaste ei ollut riittävä. EU:n kasvun ja kilpailukykyyn kannalta on tärkeää, että jäsenmaat sitoutuvat kansallisten rakenteiden uudistamiseen.

Jäsenvaltiot ovat jo sitoutuneet pragmaattisen verokoordinaation edistämiseen (esim. parhaiden käytänteiden vaihtaminen, veronkierron ja petosten torjunta) Euro Plus -sopimuksessa. Tämän sitoumuksen toteuttamista on edistettävä aktiivisesti.

Talous- ja rahaunionin vahvistaminen

Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Van Rompuyille annettiin Eurooppa-neuvoston kokouksessa 23. lokakuuta sekä eurohuippukokouksessa 26. lokakuuta 2011 tehtäväksi selvittää tiiviissä yhteistyössä komission puheenjohtaja Barroson ja euroryhmän puheenjohtaja Junckerin kanssa mahdollisia toimia talous- ja rahaunionin vahvistamiseksi, ml. kartoittaa mahdollisuutta rajoitettuihin perussopimusmuutoksiin. Mandaatin mukaan edetään kaksivaiheisesti. Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja antaa joulukuussa 2011 väliraportin, jotta voidaan sopia ensimmäisistä linjauksista ja etenemistavasta. Loppuraportti on tarkoitus antaa maaliskuussa 2012. Jotkut jäsenmaat haluavat tehdä jo joulukuun kokouksessa alustavia periaatteellisia päätöksiä siitä, millaisia rajattuja muutoksia perussopimukseen olisi tarpeen tehdä. Jos tilanne sitä vaatii, Suomi on valmis hyväksymään tämännäyttävistä etenemistavan.

Van Rompuyille annetun toimeksiannon pohjalta on käyty yleistä keskustelua mahdollisesta tarpeesta tehdä perussopimukseen muutoksia velkakriisin ratkaisemiseksi ja talous- ja rahaliiton vahvistamiseksi. Useiden jäsenvaltioiden päämiehet ja ministerit ovat ajaneet perussopimusmuutoksia. Lisäksi keskustelussa on myös tuotu esiin vaihtoehtona talouskurin tiukentaminen euroalueen valtioiden välisellä, kansainvälisen sopimuksen muodossa tehtävällä, hallitustenvälisellä järjestelyllä.

Mahdollisten perussopimusmuutosten osalta on esitetty, että muutokset voitaisiin tehdä perussopimukseen liitettyyn pöytäkirjaan. Pöytäkirja muodostaisi siten osan sopimuksia. Sen avulla voitaisiin asiallisesti täydentää myös sopimusartiklojen sisältöä. Jos päädyttäisiin pöytäkirjamalliin, varsinaisten perussopimusten määräysten sanamuotoihin ei puututtaisi.

Talous- ja rahaunionin vahvistamiseksi voidaan tehdä paljon sekundäärilainsäädännöllä. Siksi perussopimusten muuttaminen ei ole Suomen mukaan ensisijainen keino. Suomi on kuitenkin valmis harkitsemaan perussopimusten muuttamista, jos se todetaan välttämättömäksi julkisen talouden kurinalaisuuden parantamiseksi.

Suomi katsoo, että mahdollisissa perussopimusmuutoksissa olisi rajoitettava vain talous- ja rahapolitiikkaa koskeviin kysymyksiin. Erityisesti olisi keskityttävä uudistuksiin, jotka lisäävät talouskuria ja sovittujen sääntöjen noudattamista.

Alustavasti Suomi pitää harkinnan arvoisena erillisen pöytäkirjan liittämistä perussopimukseen ennemmin kuin varsinaisten sopimusmääräysten muuttamista. Paras tapa toteuttaa tämä lienee uuden pöytäkirjan lisääminen. Muutokset voitaisiin toteuttaa kuitenkin myös olemassa olevaa pöytäkirjaa muuttamalla. Pöytäkirjamallin avulla mahdolliset muutokset voitaisiin pitää tiukasti rajattuina.

Suomi korostaa, että sen sijaan, että luotaisiin uusia toimielimiä tai toimijoita, on vahvistettava nykyisiä. Erityisesti on turvattava komission vahva rooli. On selvitettävä, olisiko syytä tehdä komission tehtäviä koskevia perussopimustasoisia uudistuksia, joilla vahvistettaisiin komission asemaa yhteisten taloussääntöjen noudattamisen valvonnassa sekä komission talousasioista vastaavan jäsenen roolia.

Mikäli perussopimusten muuttaminen todetaan välttämättömäksi, Suomi voi tukea ratkaisuja, joissa päätöksentekomenettelyistä ja seuraamuksista tehdään niin automaattisia kuin mahdollista. Esimerkiksi liiallisten alijäämien menettelyä voitaisiin vahvistaa niin, että pääasiallinen päätöksentekosääntö olisi käänteinen määräenemmistö päätös.

Suomi suhtautuu alustavasti myönteisesti ajatukseen siitä, että Euroopan unionin tuomioistuimen toimivaltaa voitaisiin vahvistaa liiallisten alijäämien menettelyssä. Tämä voisi osaltaan vahvistaa budjettikuria maissa, jotka rikkovat yhteisiä sääntöjä.

Suomen näkemyksen mukaan ajatusta siitä, että vakaus- ja kasvusopimus integroitaisiin osaksi perussopimuksia, voidaan tutkia.

Suomi on valmis tutkimaan mahdollisuutta lisätä perussopimukseen määräykset eurosta eroamisesta. Perussopimukset sisältävät jo määräyksen siitä, että jäsenvaltio voi omasta aloitteestaan erota unionista.

On esitetty ajatus, että perussopimuksia muutettaisiin niin, että talous- ja rahaliiton sääntöjä toistuvasti rikkovalta maalta voitaisiin viimeisenä keinona pidättää äänioikeus. Suomi suhtautuu alustavasti epäillen äänioikeuden menettämisen hyödyllisyyteen seuraamuksena sekä sitä koskevan perussopimusmuutoksen toteuttamismahdollisuuksiin.

Suomen mukaan olisi tutkittava, onko tarpeen vahvistaa EUT-sopimuksen 138 artiklan määräyksiä euron ja euroalueen jäsenvaltioiden asemasta kansainvälisillä foorumeilla, vai voidaanko tämä toteuttaa lainsäädännön tai vastaavien menettelyjen avulla.

Suomi ei voi hyväksyä ajatuksia, joilla heikennettäisiin EUT-sopimuksen 125 artiklan mukaista no bail out -periaatetta tai muutettaisiin ko. artiklaa. EUT-sopimuksen 125 artiklan mukaisesti jokainen jäsenvaltio on vastuussa omasta julkisesta taloudestaan ja omista veloistaan. Markkinapaineita, jotka täydentävät EU- ja euroalueen sisäistä koordinaatiota, ei pidä vähentää siirtymällä euromaiden velkojen osalta yhteisvastuullisuuteen. Suomi suhtautuu kielteisesti perussopimusmuutoksiin, joilla mahdollistettaisiin EUT-sopimuksen 125 artiklan mukaisen periaatteen kanssa ristiriidassa olevan eurobond-järjestelyn käyttöönotto.

Energia

Energiaosuudessa Eurooppa-neuvoston on tarkoitus tarkastella helmikuun 2011 Eurooppa-neuvostossa määrittelemien suuntaviivojen toteutumista puheenjohtajan raportin perusteella. Eurooppa-neuvoston 4.2.2011 päätelmissä linjattiin energian sisämarkkinoiden toteuttamisesta vuoteen 2014 mennessä, energiatehokkuuden parantamisesta 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä, Euroopan energiainfrastruktuurin nykyaikaistaminen, yhtenäisestä esiintymisestä energiaulkosuhteissa sekä siitä, että ydinvoimalaitosten turvallisuusarvioinnit tulee käynnistää. Näiden tavoitteiden seuranta asetettiin joulukuun 2011 Eurooppa-neuvostoon.

Ydinvoimalaitosten stressitestit käynnistyivät virallisesti 1.7.2011 Euroopan regulaattoreiden ja komission yhteistyönä. Niiden rinnalle neuvostoon perustettiin työryhmä arvioimaan ydinlaitosten turvallisuusjärjestelyjä. Nyt Eurooppa-neuvostolle annetaan raportti sekä mahdollisesti alustavia suosituksia komission tiedonantona. Lopulliset suositukset valmistuvat keväällä 2012.

Puheenjohtaja on todennut raportissaan, että komissio on toteuttanut helmikuun Eurooppa-neuvoston linjauksia hyvin. Suomi on tyytyväinen tähän edistymiseen.

Laajentuminen

Eurooppa-neuvoston kokouksessa on tehdään mahdollisesti päätökset Serbian ehdokasmaa- asemasta ja Montenegron jäsenyysneuvottelujen avaamisesta. Ennen Eurooppa-neuvostoa 5.12.2011 yleisten asioiden neuvosto (YAN) hyväksyy komission 12.11.2011 julkaisemaa vuotuista laajentumispakettia koskevat päätelmät.

YANin päätelmissä katsottaneen, että Serbian yhteistyö ICTY:n kanssa on riittävää ja todettaneen Serbian aktiivinen rooli alueellisessa sovintoprosessissa. Päätelmissä myös huomioidaan komission suositus avata jäsenyysneuvottelut Montenegron kanssa ja todetaan, että Eurooppa-neuvosto tulee tarkastelemaan komission suositusta. Päätelmissä tullaan huomioimaan myönteisesti Montenegron edistyminen, mutta korostetaan uudistusten toimeenpanon tärkeyttä erityisesti oikeusvaltion vahvistamisen ja perusoikeuksien osalta.

Suomi tukee komission esitystä EU:n ehdokasmaa-aseman myöntämisestä Serbialle edellyttäen, että Serbia jatkaa dialogia Kosovon kanssa. Lisäksi Suomi katsoo että dialogissa saavutettujen tulosten toimeenpano tulisi käynnistää. Arvio Serbian ja Kosovon välisen dialogin jatkumisesta ja tuloksista tulee olemaan ratkaisevaa jäsenmaiden arvioidessa EU- ehdokasmaa- aseman myöntämistä Serbialle.

Suomi tukee Kosovon EU-lähentymistä viisumidialogin aloittamisen, kauppasopimuksen solmimisen ja unioniohjelmien käynnistämisen myötä. Viisumidialogin osalta Kosovon kanssa tulisi edetä noudattaen samaa menettelyä kuin muiden Länsi-Balkanin maiden kanssa ja dialogi tulisi käynnistää mahdollisimman pian selkeän tiekartan pohjalta. Suomi tukee myös rakenteellisen dialogin aloittamisesta oikeusvaltiosektorilla.

Suomi tukee komission suositusta avata jäsenyysneuvottelut Montenegron kanssa.

Schengen alueen laajentuminen

Lokakuun 2011 Eurooppa-neuvoston pöytäkirjaan kirjattiin puheenjohtaja Van Rompuyn lausuma Schengen alueen laajentumisesta. Lausumassa pyydetään jäsenmaita löytämään ratkaisu, joka mahdollistaisi sisärajatarkastusten poistamisen Bulgarian ja Romanian merirajoilta ja lentoasemilta maaliskuun 2012 loppuun mennessä ja sen, että päätös sisärajatarkastusten poistamisesta maarajoilta tehdään viimeistään heinäkuun 2012 loppuun mennessä. Puheenjohtajamaa Puola ei ole löytänyt kaikille sopivaa ratkaisua, joten asiaa käsiteltäneen Eurooppa-neuvostossa.

Valmistauduttaessa joulukuun Eurooppa-neuvostoon Suomi on valmis hyväksymään Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Van Rompuyn esittelemän etenemistavan, jonka mukaan rajatarkastukset Bulgarian ja Romanian sisärajajoilta poistettaisiin kaksivaiheisesti.

Ennen kuin päätös sisärajatarkastusten poistamisesta ilma- ja merirajoilta tehdään, Suomi edellyttää, että komission helmikuussa 2012 annettavasta CVM-väliraportista käy ilmi Bulgarian ja Romanian konkreettinen ja riittävä edistymisen korruption torjuntaan ja oikeuslaitoksen kehittämiseen liittyvien sitoumustensa täyttämässä.

Määriteltäessä Van Rompuyn esittämän etenemistavan mukaisesti heinäkuun 2012 loppuun mennessä sisämaarajatarkastusten poistamispäivämäärää maarajoja koskevassa neuvoston päätöksessä on otettava huomioon, miten valtiot ovat täyttäneet sitoumuksensa korruption torjunnassa ja oikeuslaitoksen kehittämässä.

Ulkosuhteet

Iran ei ole vielä kukaan osoittanut valmiutta neuvotella ydinohjelmastaan tai ottaa käyttöön luottamusta lisääviä toimia ydinohjelmansa rauhanomaisuutta koskevien epäilyjen hälventämiseksi. EU:n ulkoasiainneuvosto (UAN) hyväksyi 1.12. Iranista päätelmät, joissa päätettiin vahvistaa pakotteita Iranin finanssi-, kuljetus- ja energiasektoreita kohtaan seuraavaan ulkoasiainneuvostoon mennessä. Öljyn tuontikiellosta Iranista keskusteltiin, mutta siitä ei lisätty mainintaa päätelmiin. Päätelmissä tuomitaan edelleen myös Iranin ydinpolttoaineen rikastusohjelmat ja todetaan Iranin toimineen lukuisia kansainvälisiä sitoumuksia vastaan. Eurooppa-neuvosto vahvistanee UANin päätelmät, mutta asiasta ei käytäne keskustelua.

Ydinkapasiteetin omaava Iran muuttaisi Lähi-idän turvallisuustilannetta entistä epävakampaan suuntaan. Suomi ei katso Iranin ydinkiistaan olevan sotilaallista ratkaisua. Mahdollisuuksia edelleen tehostaa niin pakote- kuin neuvotteluraidettakin on tutkittava.

Rahoituskehykset

Eurooppa-neuvosto ottaa kokouksessaan huomioon puheenjohtajamaan edistymisraportin monivuotisista rahoituskehysistä vuosille 2014–2020 ja kehottaa tulevaa puheenjohtajamaata jatkamaan valmistelua siten, että Eurooppa-neuvosto voi käydä asiasta keskustelun kesäkuussa 2012. Rahoituskehykset on tarkoitus hyväksyä vuoden 2012 loppuun mennessä.

Suomi kiittää nykyistä puheenjohtajaa tehdystä syksyn työstä ja ottaa puheenjohtajan laatiman edistymisraportin tiedoksi. Suomi kiittää myös komissiota sen suuresta työpanoksesta rahoituskehys ehdotusten osalta. Suomi antaa tukensa tulevan puheenjohtajan työlle, jotta neuvotteluissa saavutetaan ensi kevään aikana merkittävää edistystä.